

RIIGIKOGU

IV koosseis.

VIII istungjärk.

191. koosolek. 26. novembril 1931.

Sisu:

1. Tervitused.
2. J. Saare, A. Salum'i ja G. Lorenz'i küsimine Vabariigi Valitsusele tänavusel hooajal ülenormi eksportpiirituse valmistamise, kartulitagavarade äratarvitamise ja Liigvalla piirituse sisseseadet lõhkumise kohta ning Majanduseministri vastamine küsimisele.
3. A. Schulbach'i küsimine Vabariigi Valitsusele Vaenamõisa põlevkivi kaevanduse tööliste asjus.
4. Vabariigi Valitsuse vastamine arupärimisele Tartu Saksa teoloogilis-filosoofilise eraakadeemia kohta.
5. Ehitusseaduse muutmise ja täiendamise seadus — redaktsioon.
6. Tollipõhitariifide seaduse täiendamise seadus — I lugemisel.
7. Riigi 1932./33. aasta kulude ja tulude eelarve arvel eelkrediitide avamise seadus — II lugemisel.
8. Eesti Vabariigi 1932./33., 1933./34. ja 1934./35. a. kulude ja tulude eelarvete arvel lepingute sõlmimise seadus — II lugemisel.
9. Rahandusliku abiandmise konventsiooni kinnitamise seadus — I lugemisel.

Koosoleku avab Esimees **K. Einbund** kell 10.22 min.

Sekretäri kohal sekretäri esimene abi **A. Tõllassepp**.

1. Tervitused.

Juhataja: Enne päevakorrale asumist on mul Riigikogule teatada telegrammide vahetusest Läti Vabariigi aastapäeva puhul Riigikogu Esimehe ja Läti Seimi Esimehe vahel. Mina saatsin selle päeva puhul Läti Seimi Esimehele dr. Pauls Kalnins'ile telegrammi järgmise sisuga: „Läti Vabariigi kolmeteistkümnendal aastapäeval tervitan Teid, härra president, ja Teie isikus Läti rahvaesindust. Eesti Riigikogu erilise heameelega jälgib liitrahva visa töö tulemusi Läti heakäekäigu hoidmisel ja kindlustamisel. Minul on heameel kinnitada Teile, härra president, ja Läti Seimile ses suures töös Eesti Riigikogu tõsist austust ja suurimat lugupidamist.“

Sellele telegrammile järgnes vastus Läti Seimi Esimehelt: „Läti rahvaesinduse ja oma nimel tänan Teid, härra Riigikogu Esimees, ja Eesti Riigikogu sõbralikkude ning südamlikkude õnnesoovide eest meie riigi iseseisvuse aastapäeva puhul. Ka meie näeme sügava rahuldustundega Eesti rahvast oma riigi heakäekäiku jõukalt kaitsemas ja soovime selle töö edurikast jätkamist.“ (K i i d u a v a l d u s e d.)

2. J. Saare, A. Salum'i ja G. Lorenz'i küsimine Vabariigi Valitsusele tänavusel hooajal ülenormi eksportpiirituse valmistamise, kartulitagavarade äratarvitamise ja Liigvalla piirituse sisseseadet lõhkumise kohta ning Majanduseministri vastamine küsimisele.

J. Saar (loeb): 1. Kas Vabariigi Valitsusel on teada, et Majanduseministrium ei kavatses tänavusel hooajal ülenormi eksportpiirituse ajamist lubada vähemalt eelmise aasta piirides?

2. Kui see õige on, siis kuidas kavatses Vabariigi Valitsus realiseerida tänava sügise külma poolt rikutud kaunis rohke põllupidajate kartuli saagi?

3. Miks lõhutakse praegu Järvamaal, paremas kartulikasvatuse raioonis, Liigvalla piirituse sisseseadet maha?

Kui Vabariigi Valitsusel ülanimetatud asjaolud teada on, — siis palume vastata, mis kavatses Vabariigi Valitsus ette võtta, et ka tänava saaks põllupidajate raiskumisevastavate kartulitest eelmise aasta eeskujul ülenormi eksportpiiritust valmistatud.

Majanduseminister A. Jürman: Esitatud küsimuste kohta võiksin ma järgmist vastata: Majanduseministeeriumis ei ole küsimust otsustatud, kuid üht peab tähendama, et käesoleval aastal ülenormi piirituse ajamine võib-olla on raskem teostada, kuna Riigikogu mitmel korral üles tõstis küsimuse piirituse väljaveo asjus. Paaril korral on see Riigikogus jutu all olnud, ja sellest kõigest, mis Riigikogus kõneldi, tegi Vabariigi Valitsus järelduse, et ta ei lubanud mitte milgil kujul enam piiritust välja vedada. (V a h e l h ü ü e.) Praegu väljavedu on seismas, arvesse võttes Riigikogu meeolu selles asjas. Praegu on aga va-

litsusel terve aasta tagavara veel ladudes piiritust, ja kui meie tänavu valitsuse poolt tellime hariliku normi, siis rohkem valitsusel võimalik tellida ei ole. Kuid siiski Majanduseministrina mina arvan, et võime anda vabaduse selleks, et piiritusevabrikud omal arvel võiksid üle normi piiritust ajada. Selles asjas aga Vabariigi Valitsus ega Majanduseministeerium ei kavatse mingit garantiid oma peale võtta selle piirituse äravõtmiseks, mis üle normi aetud. Teiseks mis puutub piiritusevabriku lammutamisse, siis Liigvalla piiritusevabriku sisseseadet ei lammutata. On ainult ära viidud teise riigimõisa väike osa torusid ja mõned aamid, seepärast et piiritusevabrik on seisnud juba aasta, (V a h e l h ü ü d e d.) ja ei ole ka praegu selle käimapanemiseks väljaväetud. (V a h e l h ü ü d e d.)

Juhataja: Rkl. Laur, ma kutsun Teid korralikkudele väljendustele, kuigi see sünnib kohalt.

3. A. Schulbach'i küsimine Vabariigi Valitsusele Vanamõisa põlevkivi kaevanduse tööliste asjus.

A. Schulbach (loeb): Palun Vabariigi Valitsuselt vastust järgmistele küsimistele:

1) Kas on Vabariigi Valitsusel teada, et Vanamõisa põlevkivi kaevandus on töölisel vallandanud, nendele palgad 2—3 kuu eest tasumata on jätnud?

2) Mis mõtleb Vabariigi Valitsus ette võtta, et töölisel omad palgad võiksid kätte saada? Kas saab selleks kasutada kaevanduse rentniku poolt sissemakstud kautsjoni?

3) Kas on loota, et kaevanduses töö lähemal ajal jälle alata võiks?

Koosolekut asub juhutama teine abiesimees R. Penno.

4. Vabariigi Valitsuse vastamine arupärimisele Tartu Saksa teoloogilis-filosoofilise eraakadeemia kohta.

Hariduse- ja sotsiaalminister J. Piiskar: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsuse ülesandel on mul au esitatud arupärimise puhul seletada järgmist.

Eraõppeasutiste avamine Eestis toimub registreerimise korras. Registreerimiseks esitatakse ministeeriumile Eraõppeasutiste seaduse § 11 nimetatud andmed, nagu kooli üllalpidaja, kooli tüübi, asukohta, õppeainete

j. n. e. kohta. Kõrgema õppeasutise kohta nõutakse ka selle põhikiri, mille kinnitab Hariduse- ja sotsiaalministeerium.

Kui kõik seaduse nõuded täidetud, registreerib Hariduse- ja sotsiaalministeerium õppeasutise ühe kuu jooksul, jätab ta aga õppeasutise registreerimata, siis teatab ta sellest õppeasutise üllalpidajale ühes põhjuste nimetamisega, kusjuures õppeasutise registreerimata jätmine on võimalik ainult siis, kui ei ole täidetud seaduse nõuded. Samasugune lugu on ka põhikirja kinnitamisega. Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi otsuse peale võib kaevata administratiivkohtu korras.

Eraakadeemia kohta olid kõik seadusega nõutud andmed esitatud. Põhikirja esialgne redaktsioon sisaldas aga paragrahve, mis vastuvõetavad polnud. Ühe kuu jooksul, nagu seadus seda nõuab, tehti õppeasutise üllalpidajale teatavaks need põhikirja punktid, mis meie seadusega ja määrustega kooskõlas pole. Umbes 3 nädala pärast esitati põhikiri muudetud kujul uuesti kinnitamiseks. Ka sel korral leidis ministeerium põhikirjas puudusi olevat ja saatis selle uuesti tagasi üllalpidajale. Mõne aja pärast saabus uuesti põhikiri tehtud muudatustega, kusjuures puudused olid kõrvaldatud. Pärast seda kinnitati põhikiri ja registreeriti õppeasutis.

Kuuldused, nagu oleks eraakadeemial miskisugused erilised õigused, on täiesti alusetu. Eraakadeemia ei anna oma lõpetajatele mingeid õigusi, ei anna diplome, pole tal ka õigust korraldada promotioone ning anda teaduslikke astmeid. Eraakadeemia lõpetajad seega ei saa olla ei keskkooli õpetajaks ega ka kirikuõpetajaks, kui nad ei ole lõpetanud ühtlasi ka ülikooli ja saanud vastavad õigused ülikooli kaudu.

Eraakadeemia on seega õigusteta õppeasutis, nagu meil neid Eraõppeasutiste seaduse alusel väga mitmesuguseid praegu töötab. Täiesti analoogiline õppeasutis on näiteks Vene akadeemilise ühingu poolt 1923. a. ellukutsutud politehnilised kursused, millised töötavad praegu Tallinnas.

2. Usuteadusliku eraakadeemia registreerimisel ja põhikirja kinnitamisel on toimetatud täpselt samuti, nagu teiste õigusteta eraõppeasutiste avamiselgi. Ükski seadus ei kohusta ministeeriumi küsima sarnastel juhtudel riiklikkude või teiste avalikkude asutiste arvamisest ning seisukohti, ja ministeerium polegi kunagi varemalt seda teinud. Pealegi on eraõppeasutiste avamine ja üllalpidamine maksva seaduse järgi kodanikkude õigus, mida saab kitsendada ainult

seaduslikus korras, mispärast kõrvaliste isikute ja organisatsioonide seisukohtadel ei saa olla määravat tähendust küsimuse otsustamisel. Informatsiooni korras on aga siiski olnud kõnelusi mõne ülikooli õppejõuga.

Kui on nõupidamisi korraldatud koolide avamise ja sulgemise puhul, siis on seda tehtud ikka ainult õigustega koolide suhtes, milliste ülalpidamisest riik osa võtab kuldude kandjana.

Eraakadeemia registreerimisel pole ministerium olnud enam ega vähem vastutulelik kui teiste eesti või vähemusrahvuste koolide registreerimisel, olgu viimased vene või saksa, juudi või rootsi rahvuste omad, olgu nad kõrgemad või muud koolid.

3. Eraõppeasutuste seaduse järgi registreeritakse kool ja kinnitatakse selle põhikiri, nagu eelpool tähendatud, siis, kui selleks pole seaduslikke takistusi. Eraakadeemia põhikirja otstarbekohasuse küljest laiemas ulatuses hindamiseks pole seega alust. Eraakadeemia õppejõudude nimetused on sarnased, nagu neid olemas ka teistes nii riiklikkudes kui ka eraõppeasutistes, nagu kõrgemas sõjakoolis ja Tallinna konservatooriumis.

Õppejõudude valimist ja nende kvalifikatsiooni määramist ei toimeta mitte kooli ülalpidava ühingu nõukogu, nagu arupärijad väidavad, vaid ülikooli õppejõudude kvalifikatsiooniga isikutest koosnev eraakadeemia õppejõudude nõukogu, missugune on ka põhikirjas ette nähtud.

Põhikirjas nimetatud õppeained on kooskõlas põhikirja §§ 1 ja 4 tähendatud kooli sihtidega. Vene kirjanduse- ja kultuurloo nimetamine õpetatavate ainete hulgas on seletatav § 4-ga, milles on öeldud, et eraakadeemia pühendab erilist tähelepanu Ida-Euroopa usundi ja kultuuri uurimisele.

4. Eraakadeemia juhataja pole veel kinnitatud ministeriumi poolt, on vaid kinnitatud ajutine juhataja või õigemini korraldaja. Selle koha peale on kooli ülalpidaja poolt esitatud isik, kes 10 aastat olnud Tartu ülikooli eradotsendiks ja kelle tegevuse kohta eitavaid andmeid ministeriumile teatavaks pole saanud. Sellega peaks olema lahendatud ka selle õppejõu suhtes eriti keele oskuse küsimus, sest ülikooli seaduse § 72 järgi peavad eradotsendid valdama Eesti keelt.

Teisteks õppejõududeks on osalt Tartu keskkoolide õppejõud — direktor Valter ja õpetaja Steinwand —, osalt väljastpoolt kutsutud isikud. Viimaste hulgas on ka 2

Saksa riigi kodanikku. Nende teadusliku kvalifikatsiooni kohta pole kahtlust, sest üks neist on olnud Berliini ülikooli eradotsendiks, teine on filosoofia doktor, kuulsas Sprangel'i õpilane. Kui meil õpetavad õigustega koolides välismaa kodanikud, siis polnud ka siin ministeriumil põhjust keelduda registreerimisest, kui pealegi arvesse võtta, et mitmed Eesti kodanikud teenivad palgalistel kohtadel Berliini tehnilises ülikoolis — riiklikus õppeasutises — ja peale selle mitmed eestlased saavad stipendiume Saksamaal.

5. Loengud, mida dr. Gruehn peab ja milliste peale arupärimises tähelepanu juhitakse, korraldatakse väljaspool otsekohest õppeülesannet. Sisuliselt moodustavad nimetatud loengud nende loengute jätku, mida sama isik pidas möödunud semestril üliõpilastele Saksa kulturomavalitsuse korraldusel.

Seega võiks lugeda arupärijate poolt esitatud küsimused vastatuks.

Arupärimise põhjendamisel tõi rkl. Järve ette väite, nagu oleks eraakadeemia registreerimisel toimetatud Põhiseaduse vastaselt, kuna Põhiseaduse § 12 teine lõige ütleb: „Kõrgemaile õppeasutustele kindlustatakse autonoomia neis piirides, nagu seda ette näeb nende asutuste seadusandlikul teel kinnitatud põhikiri.“

Siit järgneb, et kõrgemale õppeasutisele võidakse anda autonoomia ainult seadusandlikul teel. Kas siit aga tuleb järeldada, et Eestis kõrgemaid eraõppeasutisi võib avada — ilma autonoomiata — ainult seadusandlikul teel, on hoopis iseküsimus. Igatahes on meie seaduseandlus Eraõppeasutuste seaduses — § 8 j. t. — ette näinud ka sarnaste kõrgemate eraõppeasutiste asutamise võimaluse, milliste põhikirjad kinnitab Hariduse- ja sotsiaalministerium.

Neil viimastel õppeasutistel muidugi ei ole autonoomiat Põhiseaduse § 12 teise lõike mõttes, vaid nende suhtes tuleb käsitada Eraõppeasutuste seadust kogu ulatuses. Sellepärast ongi eraakadeemia põhikirjas § 5 redigeeritud järgmiselt: „põhikirja § 4 ja maksvate seaduste piirides on Lutheri Akadeemia autonoomne asutus“. Põhikirja § 4 ütleb: „Lutheri Akadeemia töötab evangeeliumi lutheruse kiriku usutunnistuse alusel. Ta juhib oma tähelepanu ida Euroopa usu- ja kultuurnähtuste uurimisele“. See autonoomsus ei tähenda siis midagi muud, kui akadeemia ülalpidaja — seltsi — õiguste piiramist akadeemia kasuks, võrreldes Eraõppeasutuste seaduses ettenähtud korraga. Hariduse- ja sotsiaal-

ministeeriumil on aga selle õppeasutise suhtes kõik õigused, mis on ette nähtud Eraõppeasutuste seaduses.

Kui leitakse kord, mille alusel praegu töötavad kõik õigusteta eraõppeasutised, olevat vastolus Põhiseadusega, või meile mittesoovitav, siis tuleks ette võtta Eraõppeasutuste seaduse muutmine. Kuni seda pole sündinud, tuleb ministeeriumil talitada maksva seaduse järgi. Vabariigi Valitsus on arvamisel, et tulevikus kõrgemate eraõppeasutiste avamine peaks sündima seaduseandluse korras.

Kogu kirjavahetus eraakadeemia asutamise asjus on sündinud Saksa kultuurvalitsuse kaudu, mispärast langeb ära rkl. Järve etteheide, nagu ei oleks akadeemia registreerimisel päritud Saksa kultuurvalitsuse arvamist. Registreerimine on sündinud Saksa kultuurvalitsuse ettepanekul.

Kõneledes eraakadeemia eesmärkidest ütleb rkl. Järve, et „arusaadavalt ei ärata need eesmärgid kellegis kartust“. Sel arvamisel on olnud kogu aeg ka ministeerium, ja see seisukoht leiab kinnitust ka asjaolus, et eraakadeemias on 8 õppejõu kohta 7 kuulajat, s. o. vaevalt $\frac{1}{6}\%$ Tartu ülikooli kuulajaist!

Lõpuks olgu tähendatud, et Hariduse- ja sotsiaalministeeriumil on võimalus Eraõppeasutuste seaduse ja teiste maksvate seaduste alusel teostada õppetöö järelevalvet kõnealoleva eraakadeemia suhtes ühtlastel alustel kõigi teiste õigusteta eraõppeasutistega ja tal on kasutada seaduslikud abinõud selleks, et ära hoida ja likvideerida igasuguseid väärnähteid selles õppeasutises samuti, nagu kõigis teisteski eraõppeasutistes, sest Eraõppeasutuste seaduse § 36 järgi „Õpetus- ja kasvatusetöö eraõppeasutustes kuulub Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi ja vastava koolivalitsuse või vähemusrahvuse kultuurvalitsuse järelevalvele. Kui õppeasutuse tegevus on sattunud vastollu maksvate seadustega või selle tegevuses on ilmsiks tulnud korratusi või väärnähtusi, on õppeasutuse ülalpidaja kohustatud ülaltähendatud asutuste nõudmisel viibimata samme astuma puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudused ei ole kõrvaldatud antud tähtajaks, võib Hariduse- ja sotsiaalministeerium nõuda õppeasutuse juhataja asetamist uue isikuga või õppeasutuse sulgeda. Sulgemise otsuse peale võib kaevata administratiiv-kohtu korras“.

Sarnane kord tohiks olla küllaldaseks kindlustuseks, et arupärimises tähendatud õppeasutise tegevus sünniks seaduste poolt lubatud piirides.

J. Järve: Kuna Hariduse- ja sotsiaalministri seletus, mille ta Vabariigi Valitsuse nimel andis, küsimust ei lahenda tarvilikult ja selgust ei anna, siis teatan arupärijate nimel, et see seletus ei rahulda meid, ja teen ettepaneku,

avada läbirääkimised ja läbirääkimised pidada järgmisel arupärimiskoosekul.

Ettepanek võetakse vastu.

5. Ehitusseaduse muutmise ja täiendamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja K. Freiberg.

Juhataja: Jätan ära redaktsiooni komisjoni muudatuste ettekandmise.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu.

Juhataja: Rahandusliku abiandmise konventsiooni kinnitamise seadus — I lugemisel. Päevakorra-punkt jääb vahele riigikaitse komisjoni aruandja rkl. Holbergi puudumisel.

6. Tollipõhitariifide seaduse täiendamise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. Laarmann: Vabariigi Valitsuse otsusega 16. juulist k. a. esialgselt maksuma pandud ja Riigi Teatajas nr. 58 — 1931 avaldatud tollipõhitariifide sisseveotariifi üldmärkuse punkt 1 järgi tasutakse tollimaksud kaupadelt kauba tolliameti korraldusest väljalaskmise päeval jõusoleva tariifi järgi. Üldmärkuse punkt 1 käib järgmiselt: „Tollimaksud tasutakse kauba tolliameti korraldusest väljalaskmise päeval jõusoleva tariifi järgi.“ Järelikult kuuluksid uuesti revideerimisele ja maksustamisele ka need tolliameti korralduses olevad kaubad, millistel endiste tariifide alusel olid tasutud tolli- ja teised maksud ja välja antud orderid kauba kättesaamiseks. Oleks aga ebaõiglane, kui üldmärkuse punkt 1 kohaldataks ka kaupadele, milliste kohta kaubakäsitaja kõik nõuded endise tariifi alusel täitnud, nii et ta ainult kauba tollikorraldusse hoiulejätmise tõttu peaks kandma uusi makse. Et neid kaupu mitte uuesti revideerida ja maksustada, on käesolev seadus Vabariigi Valitsuse poolt esitatud, millega need kaubad vabastatakse uuest tollimaksust.

Rahaasjanduse komisjonis, kus käesolev seadus oli läbivaatamisel, võeti ta ühel

häälel ilma vasturääkimata vastu. Ma teen ettepaneku.

seaduseelnõu vastu võtta I lugemisel.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel.

7. Riigi 1932./33. aasta kulude ja tulude eelarve arvel eelkrediitide avamise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu aruandja J. Voimann.

J. Fuks (pealkirja puhul): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Selle seaduseelnõu arutamisel rahaasjanduse komisjonis tähendas Teedeminister härra Oinas, et esialgse Majanduseministeeriumi eelarve-komisjoni kärpimise kava kohaselt on riigi tulevase aasta eelarves maanteede kapitali summasid kärbitud umbes 50% võrra. Härra minister tähendas, et see on muidugi esialgne kärpimise kava, et Majanduseministeerium otsib summasid, millega tulevase aasta eelarve puudujääke katta ja auku kinni toppida. Mina selle küsimuse üle sõna võttes tahan alla kriipsutada järgmist asjaolu. Ma ei pea loomulikuks, kui maanteede kapitali summasid nii suure protsendi võrra ja nii suure summa ulatuses kärbitakse tulevase aasta eelarves. Meie teame, et riigi olukord on raske, tuleb kuludes kokkuhoidlik olla, ja meie ei ole selle vastu, kui kärbitakse samasugune summa, kui selle aasta eelarves — kui ma ei eksi 50 miljoni senti ulatuses. Igatahes sarnast suurt kärpimist — 250 miljonit senti — ei tohiks Teedeministeerium lubada, kui ta ei taha halvata meie maanteede ja sildade alal ülesehitavat tööd. Meie teame, et maanteed on halvas seisukorras. Meie teame, Pärnumaal on üks osa maanteid kaks aastat kruusatamata, ning on teid, mis hoopis kruusatamata. (Vahel hüüe.) Ei, esimese klassi teed, härra Holberg, on Pärnumaal kruusatamata kaks aastat.

Peale selle on meil sildade ehitus väga tähtis küsimus. Näiteks Pärnumaal kavade järgi tuleks tuleval aastal ehitamisele Sindilodja sild Reiu jõe peale. Karta on aga, kui sarnane 50%-line kärpimine ette võetakse, siis jäävad meie maanteed korraldamata ja sillad ehitamata. See halvaks meie rahvamajandust, mis aga ei ole soovitatav.

Teine küsimus on, mille poolt ka rahaasjanduse komisjonis räägiti, et maavalitsused lubaksid teehöövleid ka neil teedel tarvitada, mis on naturaalkohustuse alusel

talupidajate teha, see kergendaks talupidajate naturaalkohustuse korras tee tegemise koormatust. Kui aga summasid vähendatakse, siis ei saa masinad liikuda, sest need tarvitavad bensiini ja muud kütet, samuti peab tehniline personaal olema.

Sellepärast sarnases ulatuses kui esialgne kava oli, ei tohiks maanteede summasid kärpida, vaid tuleks kokkuhoidu otsida mujalt.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

8. Eesti Vabariigi 1932./33., 1933./34. ja 1934./35. a. kulude ja tulude eelarvete arvel lepingute sõlmimise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu aruandja J. Voimann.

Pealkiri võetakse vastu.

(§ 1.)

Teedeminister A. Oinas: Kuna Vabariigi Valitsusel on kavatsus tellida käesoleva seaduse alusel peale uue jäälohkuja ja ujuva kraana ka üks kõissüvendaja, mille üle informeerisin rahaasjanduse komisjoni, ja millega rahaasjanduse komisjon nõus oli, siis teen redaktsioonilise paranduse, et ei tekiks hiljem arusaamatusi. Nimelt seisab parandus selles,

et sadamatehasega võib lepinguid sõlmida „ujuv- ja süvenduseabinõude“ ehitamiseks ja remonteerimiseks.

Muidu võidakse tõlgitseda, et kui seaduses on öeldud „ujuvabinõude ehitamiseks“, siis süvenduseabinõusid ei või tellida.

Juhataja: Aruandja ühineb ettepanekuga.

§ 1 võetakse vastu ühes parandusega.

§§ 2 ja 3 võetakse vastu.

Teedeminister A. Oinas: Analoogiliselt teistele eelkrediitide seadustele tuleks see seadus maksuma panna avaldamisega. Praegune seadus hakkaks maksuma aga harilikus korras, kuid ei ole mõtet maksmahakkamisega viivitada, parem on kui Teedeministeerium võiks varem tegutsema hakata. Sellepärast teen ettepaneku, võtta uus paragrahv juurde järgmises redaktsioonis:

„§ 4. Käesolev seadus hakkab maksuma avaldamisega.“

§ 4 võetakse vastu.

Juhataja: Seaduseelnõu II lugemine on lõpetatud.

Riigikogu asub vahelejäänud päevakorra-punkti juurde.

9. Rahandusliku abiandmise konventsiooni kinnitamise seadus — I lugemisel.

Riigikaitse komisjoni aruandja J. Holberg: Riigikaitse komisjon esitab Riigikogule kinnitamiseks rahandusliku abiandmise konventsiooni kinnitamise seaduse, missuguse konventsiooni ajalugu oleks lühidalt kokkuvõttes järgmine. 1926. aastal võeti üles Soome esindajate poolt desarmeerimise konverentsi ettevalmistavas komisjonis rahandusliku abi võimaldamise küsimus riikide suhtes, kes on langenud kallaletungi ohvriks või keda ähvardab sõda, ja leiti, et nendele riikidele peaks Rahvasteliidu poolt abiks tuldama rahalise toetuse näol, sest niikuinigi nende riikide krediidusaldus on piiratud, ja siis oleks tarvilik, kui niisugusel raskel momendil niisugused riigid saaksid rahalist toetust Rahvasteliidu liikmete käest. Selle konventsiooni väljatötamine anti vastava komitee hooleks ja 1930. aastal kinnitati see konventsiooni kava. Nüüd on Eestile ette pandud konventsiooni kavaga ühineda, ja seda tahab käesolev seadus teha.

Sisuliselt oleks aga asi järgmine, et niisugusele riigile, kes abi tarvitab, antakse laenu kuni 100 miljoni frangi suuruses, ja laenu eest on kahesugune vastutus: 1) niisugune vastutus, millest võtavad osa kõik Rahvasteliidu liikmed, ja 2) eriline vastutus,

mis on ette nähtud selleks puhuks, kui ei peaks jätkuma 100 miljoni frangist, et kui on riik, kes tarvitab rohkem laenu, siis rahaliselt tugevamad riigid, kes on nõukogu liikmed, annavad erilise vastutuse. (Vahelhüüe.) Meie peame vastutama proportsionaalselt 100 miljoni suhtes niipalju, kui meie osa võtame Rahvasteliidu kuludest. (Vahelhüüe.) Teie ei saa aru asjast. Näiteks kui meie peame 1% maksma Rahvasteliidu ülespidamise kuludest, siis peame 100 miljoni ka 1% vastutama. Kui keegi 10% maksab Rahvasteliidu kulude katteks, siis vastutab ta 10% suuruses sellest 100 miljoni. (Vahelhüüe.) Jah, kui Hiina seda vastutust nõuab ja raha tarvitab, tingimata tuleb vastutada. (Vahelhüüe.) Meie ei pruugi mitte seda maksta, vaid vastutame selle laenu eest, selle protsentide korraliku tasumise eest.

Konventsioon astub siis jõusse, kui saadud ratifikatsioonide ja ühinemiste tagajärjel on kaetud, harilikkude vastutustega ja samuti eriliste vastutustega vähemalt kolme valitsuse poolt, vähemalt 50 miljoni kuldfrangi suurune summa laenude aastakohustuste katmiseks.

Teen ettepaneku,

käesolev seaduseelnõu vastu võtta I lugemisel.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel.

Juhataja: Päevakord on läbi. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 11.08 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretär (allkiri).

Koosoleku juhatajad (allkirjad).